

Схвалено на засіданні
Екзаменаційної комісії
Протокол № 5
Від «30» березня 2020 р.

Затверджено
Голова приймальної комісії
Вищого комунального
навчального закладу
«Шосткинське медичне училище»
Сумської обласної ради
І.А. Будункова
«31» березня 2020 р.

Програма
вступних випробувань
з української мови
на основі базової загальної середньої освіти

Пояснювальна записка

Програму вступного екзамену з української мови складено для осіб, які вступають до Вищого комунального навчального закладу «Шосткинське медичне училище» Сумської обласної ради в 2020 році на основі базової загальної середньої освіти для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста зі спеціальності 223 «Медсестринство» та 226 «Фармація, промислова фармація» на підставі чинної програми з української мови для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (лист МОН №1/11-6611 від 23.12.2004 р.) відповідно до Закону «Про загальну середню освіту» та Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

У ній ураховано державний статус української мови, її суспільні функції, взято до уваги специфіку навчального предмета, що має виразні інтегративні функції, здатність справляти різнобічний навчальний, розвивальний і виховний впливи на вступників, сприяти формуванню особистості, готової до активної творчої діяльності у всіх сферах життя демократичного суспільства.

Основна мета вивчення рідної мови полягає у формуванні національно свідомої, духовно багатогої мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно, комунікативно доречно користуватися засобами рідної мови – її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), тобто забезпечує належний рівень комунікативної компетенції. Зазначена мета передбачає здійснення навчальної, розвивальної і виховної функцій освітнього змісту навчального предмета.

Учасники вступних випробувань повинні знати та вміти:

- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити й виправляти орфографічні помилки
- визначати в словах дзвінки, глухі, тверді, м'які, шиплячі приголосні;
- визначати звукове значення букв у слові;
- визначати спосіб творення слів;
- знати лексику української мови
- розрізняти синоніми, омоніми, антоніми, пароніми, однозначні та багатозначні слова, пряме й переносне значення слів;
- розуміти і пояснювати образне значення фразеологізмів;
- застосовувати морфологічні норми української мови;
- вміти ставити розділові знаки за допомогою вивчених правил у простих та складних реченнях;
- дотримуватися норм мовленнєвого етикету.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Розділи	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників
1	2	3	4
	I	Фонетика. Графіка. Орфоепія.	
1.1		<i>Звуки мови і звуки мовлення.</i> Голосні та приголосні звуки. Приголосні тверді та м'які, дзвінки й глухі; вимова звуків, що позначаються буквами <i>г</i> і <i>г</i> .	Вступник: <i>визначає</i> , що вивчає фонетика, графіка, орфоепія; <i>розрізняє</i> в словах тверді і м'які, дзвінки і глухі, шиплячі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; <i>визначає</i> основні випадки чергування голосних і приголосних звуків; <i>вимовляє</i> звуки в словах відповідно до орфоепічних норм; <i>правильно пише й обґрунтовує</i> слова з вивченими орфограмами; <i>знаходить і виправляє</i> орфоепічні та орфографічні помилки на вивчені правила; <i>розпізнає</i> у словах і словосполученнях явища уподібнення, спрощення, чергування; <i>вимовляє</i> приголосні звуки відповідно до орфоепічних норм; <i>правильно пише</i> слова з вивченими орфограмами й обґрунтовує їх; <i>користується</i> словником іншомовних слів; <i>знаходить і виправляє</i> орфоепічні й орфографічні помилки на вивчені правила.
1.2		<i>Позначення звуків мовлення на письмі.</i> Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв <i>я, ю, є, і</i> .	
1.3		<i>Склад. Наголос.</i> Орфоепічний словник і словник наголосів. Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Ненаголошені голосні [e], [u], [o] в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом.	
1.4		<i>Уподібнення приголосних звуків.</i> Спрощення в групах приголосних.	
1.5		<i>Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків</i> (практично). Чергування [o] – [a], [e] – [i], [e] – [и]; [o], [e] з [i]; [e] – [o] після [ж], [ч], [ш]; [и], [і] після [ж], [ч], [ш], [шч] та [г], [к], [х] у коренях слів; [г], [к], [х] – [ж], [ч], [ш] – [з'], [ц'], [с']. Основні випадки чергування <i>у – в, і – й</i> .	
1.6		<i>Орфоепія.</i> Вимова префіксів <i>з-</i> (<i>зі-, с-</i>), <i>роз-</i> , <i>без-</i> , <i>воз-</i> , <i>пре-</i> , <i>при-</i> , <i>прі-</i> та інших, а також їх правопис.	
1.7		<i>Позначення м'якості приголосних на письмі</i> буквами <i>ь, і, є, ю, я</i> . Сполучення <i>-ьо, -йо-</i> . Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правильна вимова та написання слів з апострофом. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збіг однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження: <i>и, і</i> , м'який знак та апостроф; подвоєння букв у словах іншомовного походження. Словник іншомовних слів.	
1.8		<i>Основні правила переносу слів, вживання великої літери.</i>	Вступник: <i>засвоює</i> правила використання м'якого знака та вживання апострофа; <i>розрізняє</i> подвоєння та подовження приголосних; <i>виконує</i> словникові роботи та тестові завдання; <i>користується</i> словником іншомовних слів. <i>засвоює</i> основні правила переносу слів, вживання великої літери та застосовує їх на практиці.

1	2	3	4
	II	Лексика і фразеологія.	
2.1		<i>Лексичне значення слова.</i> Однозначні й багатозначні слова. Вживання багатозначних слів у прямому і переносному значеннях. Загальновживані (нейтральні) і стилістично забарвлені слова, діалектні, професійні слова і терміни.	Вступник: <i>знає</i> , що вивчає лексикологія і фразеологія; <i>визначає</i> належність слів до певної лексичної категорії: однозначні й багатозначні, загальновживані (нейтральні) і стилістично забарвлені слова, групи слів за значенням, фразеологізми, а також їхню роль у тексті; <i>пояснює</i> значення відомих слів, їхнє походження, значення фразеологізмів, прислів'їв, приказок, крилатих висловів; <i>добирає</i> з-поміж синонімів, антонімів, фразеологізмів найбільш відповідні контексту; <i>редагує</i> тексти з лексичними помилками.
2.2		<i>Групи слів за значенням:</i> синоніми, антоніми, омоніми, пароніми.	
2.3		<i>Фразеологізми.</i> Поняття про фразеологізм, його лексичне значення. Джерела українських фразеологізмів. Прислів'я, приказки, крилаті вирази, афоризми як різновиди фразеологізмів.	
2.4		<i>Групи слів за їх походженням:</i> власне українські й запозичені (іншомовного походження).	
2.5		<i>Активна і пасивна лексика</i> української мови: застарілі слова (архаїзми й історизми), неологізми.	
	III	Будова слова. Словотвір.	
3.1		Корінь, суфікс, префікс і закінчення, основа – значущі частини слова. <i>Змінювання і творення слів.</i> Твірна основа. Основні способи словотворення: морфологічний (префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний, складання основ (або слів); неморфологічний (перехід слів з однієї частини мови в іншу).	Вступник: <i>виділяє</i> слові закінчення, корінь, префікс, суфікс та основу; <i>розрізняє</i> форми слова і спільнокореневі слова; <i>знає</i> основні способи словотвору; <i>визначає</i> способи творення слів; <i>уміє</i> самостійно утворювати нові слова вивченими способами.
3.2		Творення складноскорочених слів.	
	IV	Морфологія. Орфографія.	
4.1		Іменник : загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.	Вступник: <i>знає</i> , що вивчає морфологія; морфологічні ознаки іменника, його синтаксичну роль; особливості відмінювання іменників; <i>визначає</i> рід, число, відмінки іменників, відміни та групи (тверду, м'яку, мішану), а також іменники поза відмінами; <i>використовує</i> відмінкові закінчення іменників чоловічого роду другої відміни на -а (-я), -у (-ю); <i>утворює</i> відмінкові форми іменників кличного відмінка у звертанні; називного множини, орудного однини, родового множини; <i>уміє</i> відрізнити
4.2		<i>Іменники</i> — назви істот і неістот, загальні та власні.	
4.3		<i>Рід іменників.</i> Іменники спільного роду. Рід невідмінюваних іменників	
4.4		<i>Число іменників.</i> Іменники, що мають форми тільки однини або тільки множини.	
4.5		<i>Відмінювання іменників.</i> Поділ іменників на відміни та групи.	
4.6		Букви <i>-а (-я), -у (-ю)</i> у закінченнях іменників чоловічого роду другої відміни.	
4.7		<i>Написання і відмінювання</i> чоловічих і жіночих імен по батькові.	
4.8		<i>Уживання</i> відмінкових форм іменників; кличного відмінка у звертанні (земле, Василю, Олено, добродію, батьку).	

1	2	3	4
4.9		<i>Синоніміка</i> деяких відмінкових закінчень: купив сіль (солі), хліб (хліба), твого ім'я (імені), пас ягнята (ягнят).	правильні форми від помилкових.
4.10		<i>Правила правопису складних іменників</i> (разом, окремо, через дефіс).	<i>вивчає</i> основні правила правопису складних іменників; <i>виконує</i> словникові та тестові завдання.
4.11		Прикметник: Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.	Вступник: <i>визначає</i> морфологічні ознаки прикметника, його синтаксичну роль; <i>знаходить</i> прикметники в реченні; морфологічні ознаки, синтаксичну роль у реченні; <i>розпізнає</i> розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні), <i>відмінює</i> прикметники твердої і м'якої груп; <i>утворює</i> правильно форми вищого і найвищого ступенів порівняння якісних прикметників; <i>відрізняє</i> правильні форми від помилкових.
4.12		<i>Групи</i> прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні.	
4.13		<i>Ступені</i> порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста і складена форми)	
4.14		<i>Відмінювання</i> прикметників. Повні й короткі форми якісних прикметників.	
4.15		Прикметники твердої і м'якої груп, особливості їх відмінювання.	
4.16		<i>Правила правопису складних прикметників</i> (разом, окремо, через дефіс).	<i>вивчає</i> основні правила правопису складних прикметників; <i>виконує</i> словникові та тестові завдання.
4.17		Числівник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.	Вступник: <i>знає</i> загальне значення числівника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль у реченні; <i>знаходить</i> числівники в тексті; <i>визначає</i> їх граматичні ознаки; <i>утворює</i> і <i>вживає</i> правильно відмінникові форми числівників; <i>поєднує</i> правильно числівники з іменниками, застосовує правила правопису на письмі; <i>відрізняє</i> правильні форми числівників від помилкових
4.18		<i>Відмінювання</i> , творення та правопис складних числівників. Особливості відмінювання. Поєднання числівника з іменником.	
4.19		Займенник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням, їх відмінювання та правила правопису складних слів.	Вступник: <i>знає</i> значення, морфологічні ознаки і синтаксичну роль займенника; <i>знаходить</i> займенники в тексті, правильно пише складні слова; <i>відмінює</i> всі розряди займенників; <i>відрізняє</i> правильні форми займенників від помилкових.
4.20		Дієслово: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.	Вступник: <i>знає</i> загальне значення дієслова, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; <i>знаходить</i> дієслово в реченні;
4.21		<i>Форми дієслова:</i> неозначена форма, особові форми, безособові форми на <i>-но, -то</i> (загальне ознайомлення).	

1	2	3	4
		Неозначена форма (інфінітив) та особові форми.	<i>визначає</i> його форми, граматичні ознаки, належність дієслова до певної дієвідміни, види, часи та способи дієслів.
4.22		<i>Дієвідміни. Види</i> дієслова (доконаний і недоконаний).	
4.23		<i>Часи</i> дієслова.	
4.24		<i>Способи дієслів</i> (дійсний, умовний, наказовий). Безособові дієслова.	
4.25		<i>Дієприкметник</i> як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.	Вступник: <i>знає</i> значення дієприкметника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль, <i>уміє</i> утворювати активні та пасивні дієприкметники.
4.26		<i>Дієприслівник</i> як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.	Вступник: <i>знає:</i> загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль дієприслівника, <i>уміє</i> утворювати дієприслівники доконаного й недоконаного видів.
4.27		<i>Правила правопису часток не -, ні - з</i> дієсловами, дієприкметниками, дієприслівниками.	<i>уміє</i> практично застосовувати правила правопису часток не-, ні-.
4.28		Прислівник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників, ступені порівняння прислівників, способи їх творення.	Вступник: <i>знає</i> загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль прислівника; <i>визначає</i> його граматичні ознаки; <i>уміє</i> утворювати ступені порівняння.
4.29		<i>Основні правила</i> правопису складних прислівників.	<i>використовує</i> на практиці правила правопису складних прислівників разом, окремо, через дефіс.
4.30		Службові частини мови: прийменник, сполучник; частка , розряди часток та їхня роль у словосполученнях і реченнях, основні правила правопису. Вигук як особлива частина мови, розділові знаки у ньому.	Вступник: <i>відрізняє</i> службові частини мови: прийменники, сполучники, частки; <i>знаходить</i> вигуки в реченні, відрізняє їх від службових частин мови; <i>використовує</i> правила правопису під час виконання словникових та тестових завдань.
	V	Синтаксис. Пунктуація.	
5.1		<i>Словосполучення і речення. Способи зв'язку слів у словосполученні. Типи словосполучень.</i>	Вступник: <i>розрізняє</i> головне і залежне слово у словосполученні;
5.2		<i>Речення. Порядок слів у реченні. Головні та другорядні члени речення. Односкладні та неповні речення, розділові знаки у них.</i>	<i>визначає</i> типи словосполучень за належністю головного слова до певної частини мови, способи зв'язку слів (узгодження, керування, прилягання), речення різних видів, правильно ставить розділові знаки.
5.3		<i>Типи</i> між підметом і присудком.	
5.4		Дієприкметниковий, дієприслівниковий та порівняльний звороти, розділові знаки при них.	
5.5		Речення з однорідними членами	<i>Розрізняє</i> речення різних видів: за

1	2	3	4
		<i>Однорідні члени речення (із сполучниковим, безсполучниковим і змішаним зв'язком).</i>	метою висловлення, за складом граматичної основи, за наявністю необхідних членів речення, за будовою.
5.6		<i>Однорідні й неоднорідні означення.</i>	
5.7		<i>Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.</i>	
5.8		<i>Правопис.</i> Кома між однорідними членами речення. Двокрапка і тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами.	<i>правильно ставить</i> розділові знаки при однорідних членах речення та обґрунтовує їх; <i>знаходить і виправляє</i> помилки на вивчені правила; <i>правильно інтонує</i> речення з однорідними членами.
5.9		Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) Звертання непоширені й поширені. Вставні слова (словосполучення, речення).	Вступник: <i>знаходить</i> звертання, вставні слова (словосполучення, речення) у реченні; <i>аналізує й оцінює</i> виражальні можливості речень із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) в тексті;
5.10		<i>Правопис.</i> Розділові знаки у звертанні і вставних словах.	<i>правильно ставить</i> розділові знаки у звертаннях, вставних словах (словосполученнях, реченнях) та обґрунтовує їх; <i>знаходить та виправляє</i> помилки на вивчені пунктуаційні правила.
5.11		Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення. Відокремлені другорядні члени речення (у тому числі уточнювальні).	Вступник: <i>знаходить</i> відокремлені та невідокремлені, уточнювальні члени речення;
5.12		<i>Правопис.</i> Розділові знаки у відокремлених членах речення.	<i>правильно розставляє</i> розділові знаки у вживанні відокремлених означень, прикладок, додатків, обставин та уточнювальних членів речення та обґрунтовує їх.
5.13		Складне речення і його ознаки. Складні речення без сполучників, із сурядним і підрядним зв'язком.	Вступник: <i>розрізняє</i> структурні відмінності простихіскладнихречень,
5.14		Складносурядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.	складних речень із сурядним і підрядним зв'язком; <i>знаходить</i> у тексті складносурядні речення;
5.15		<i>Правопис.</i> Розділові знаки між частинами складносурядного речення.	<i>визначає</i> види складних речень (сполучникові й безсполучникові), засоби зв'язку між частинами речення у складному, межі частин у складному реченні, кількість граматичнихосновуньому; <i>правильно ставить</i> розділові знаки між частинами складносурядного речення й обґрунтовує їх;

1	2	3	4
			<i>знаходить і виправляє</i> пунктуаційні помилки на вивчені правила.
5.16		Складнопідрядне речення , його будова і засоби зв'язку в ньому. Основні види складнопідрядних речень.	Вступник: <i>знаходить</i> складнопідрядне речення у тексті, у тому числі з кількома підрядними частинами;
5.17		<i>Правопис.</i> Розділові знаки між головною й підрядною частинами складнопідрядного речення. Розділові знаки в складнопідрядному реченні з кількома підрядними частинами.	<i>визначає</i> головну і підрядну частини, види складнопідрядних речень; <i>розрізняє</i> сполучники і сполучні слова; <i>правильно ставить</i> коми між частинами складнопідрядного речення й обґрунтовує їх; <i>знаходить і виправляє</i> помилки на вивчені правила.
5.18		Безсполучникове складне речення . Сміслові відношення між частинами безсполучникового складного речення.	Вступник: <i>знаходить</i> безсполучникові складні речення;
5.19		<i>Правопис.</i> Розділові знаки безсполучниковому складному реченні.	<i>визначає</i> його основні ознаки, сміслові відношення між частинами безсполучникових складних речень; <i>правильно ставить</i> розділові знаки (кому, двокрапку, крапку з комою, тире) між частинами безсполучникового складного речення й обґрунтовує їх.
5.20		Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку.	Вступник: <i>знаходить</i> у тексті складне речення з різними видами зв'язку;
5.21		<i>Правопис.</i> Розділові знаки в складному реченні з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.	<i>правильно розставляє</i> в них розділові знаки й обґрунтовує їх.
5.22		Пряма і непряма мова як засоби передачі чужої мови. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як спосіб передачі чужої мови. Діалог.	Вступник: <i>знаходить</i> речення з прямою і непрямою мовою, з цитатами, репліками діалогу; <i>визначає</i> їхні особливості, виражальні можливості; <i>правильно ставить</i> розділові знаки у прямій мові, цитаті, діалозі й обґрунтовує їх; <i>замінює</i> пряму мову непрямою.